

WSPÓŁPRACA SAMORZĄDÓW Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI: RAPORT Z BADANIA JAKOŚCI WSPÓŁPRACY W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACKIM

dr hab. Agata Barczewska-Dziobek, prof. UR

Wprowadzenie

Organizacje pozarządowe stanowią egzemplifikację społeczeństwa obywatelskiego, a ich byt i pozycja świadczy o jakości demokracji w państwie[1]. Ich rodowodu poszukiwać należy w działających na różnych płaszczyznach życia publicznego korporacjach prywatnych[2], pełniących subsydiarną rolę względem państwa. Ich subsydiarny charakter oznacza, że uzupełniają one swoją aktywnością sfery życia publicznego, czasami te niedostatecznie wypełnione przez działalność państwa[3]. Mogą to być obszary życia publicznego nie poddane regulacjom prawnym, stąd brak aktywności organów administracji wykonawczej. Owo „pole nieaktywnego państwa”[4], obserwowane na przestrzeni dziejów współczesnych społeczeństw wiązało się ściśle z określonym jego modelem, który niejako zakładał brak zainteresowania władzy w niektórych sferach życia społeczno-gospodarczego[5]. Ten stan stanowił główny impuls dla wyzwolenia się aktywnego potencjału społecznego, zorganizowanego w organizacje pozarządowe. I chociaż ich obecność w sferze życia społecznego i publicznego oraz rola, jaką odgrywają, są niepodważalne, to jednak ich rzeczywista pozycja prawna oraz aktywność determinowane mogą być przez wiele czynników. Wśród nich wskazać można faktyczny poziom współpracy organizacji pozarządowych z podmiotami publicznymi, który jest pochodną regulacji prawnych, potencjału obu stron, jak też utrwalona praktyka stosowania przepisów regulujących współpracę, czy inne – np. ostatnio obserwowany – stan pandemii.

[1] A. de Tocqueville, O demokracji w Ameryce, Tom. II, Kraków 1996, s. 117n.; także, K. Kietlińska, Rola trzeciego sektora w społeczeństwie obywatelskim, Warszawa 2010 oraz J. Blicharz, Administracja publiczna i społeczeństwo obywatelskie w państwie prawa, Wrocław 2012.

[2] E. Leś, Zarys historii dobroczynności i filantropii w Polsce, Warszawa 2001.

[3] J. Blicharz, Udział polskich organizacji pozarządowych w wykonywaniu zadań administracji publicznej, Wrocław 2005.

[4] J. Blicharz, Zakres działalności organizacji trzeciego sektora w sferze przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, Acta Universitatis Wratislaviensis, Przegląd Prawa i Administracji, Wrocław 2010, LXXXIII, s. 15

[5] Chociażby model tzw. liberalnego państwa „nocnego stróża”, wykształcony wraz z rozwojem monarchii konstytucyjnych, w którym sfera socjalna co do zasady nie należała do kompetencji państwa w: Z. Leoński, Nauka administracji, Warszawa 2010, s. 30. Takie wycofanie państwa z zadań publicznych obserwuje się w związku z postępującą globalizacją, stanowiącą czynnik kształtujący działanie administracji. Wraz z tym trendem nasilają się zjawiska prywatyzacji sfery publicznej, a tym samym przenoszenie kompetencji z podmiotów publicznych na prywatne. Jednym z zagrożeń staje się zachwianie gwarancji praw jednostki do świadczeń. Piszą o tym J. Boć, A. Błaś, J. Jeżewski, Administracja publiczna, Wrocław 2003, s. 41.

Niniejsze opracowanie ma na celu, przede wszystkim, zidentyfikowanie głównych obszarów problematycznych w praktyce współpracy odbywającej się pod rządami prawa. Ma również na celu próbę wskazania znaczenia przyjętych uregulowań w tej materii oraz postulatów naprawczych, możliwych do podjęcia względem zauważonych odchyłeń w stosowaniu obowiązujących przepisów.

Zasady i formy współpracy samorządów z organizacjami pozarządowymi – ramy prawne

Podstawowym aktem prawnym regulującym zagadnienie współpracy jest ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie[6], która uważana jest za „konstytucję III-go sektora” w Polsce. Kompleksowo reguluje ona zagadnienia odnoszące się do organizacji pozarządowych i ich relacji z administracją publiczną. Zwłaszcza uregulowanie kwestii zasad i form współpracy ma istotne znaczenie, bowiem wyznacza pozycję organizacji pozarządowych jako kwalifikowanego realizatora zadań publicznych[7]. Ustawa formułuje obowiązek podejmowania współpracy przez organy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi wskazując: jej zasady, przedmiot (sfery zadań publicznych) oraz prawne formy.

Zasady w prawie stanowią nośnik określonych wartości uznanych przez ustawodawcę za cenne. Jako ich znormatywizowana postać, zasady stanowią odzwierciedlenie określonego systemu aksjologicznego, który wskazuje na pożądany przez ustawodawcę stan rzeczy i spraw[8]. I jakkolwiek w teorii prawa administracyjnego wskazuje się na istnienie różnych katalogów zasad i stosuje się ich gradację[9], to jednak bez względu na fakt, czy określone zasady traktować będziemy mogli jako tzw. ogólne – odnoszące się do całego systemu, czy jako szczegółowe – zawarte w jednostkowych aktach prawa materialnego, to jednak zawsze stanowią one nośnik wartości uznanych za istotne dla regulowanej sfery. Dlatego też istotnym zagadnieniem staje się szczegółowa interpretacja zasad współpracy określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie[10].

Współpraca organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi, jak określone zostało w uzasadnieniu do projektu ustawy, ma służyć przede wszystkim urzeczywistnieniu konstytucyjnej zasady pomocniczości i jej konkretyzacji w dotychczas nieregulowanym wymiarze. Poza przyjętym jej rozumieniem – tj. pomocniczość pionowa (wertikalna), której istotą jest decentralizacja zadań państwa i ich przekazanie na rzecz samorządu terytorialnego, chodzi także o jej aspekt poziomy (horyzontalny), który pozwala subsydiarność traktować jako ogólną dyrektywę określania sposobu wykonywania zadań publicznych. W myśl takiego założenia pomocniczość pozioma „opiera się na współdziałaniu i komplementarności obywateli i instytucji publicznych, [...] organizacje obywateli i jednostki mają prawo do prowadzenia działalności ukierunkowanej na interes ogólny bez ubiegania się o upoważnienie lub zezwolenie władz publicznych”[11].

[6] T. jedn. Dz. U. 2022, poz. 1327.

[7] J. Blicharz, A. Huchla, Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Komentarz, Warszawa 2008, s. 55.

[8] M. Kordela, Zasady prawa jako znormatywizowana postać wartości, RPEiS, 1/2006, s. 39-54, por. R. Makarucha, Zasady prawa jako czynnik zapewniający aksjologiczną spójność systemu, Folia Iuridica Wratislaviensis, 2014, vol. 3 (2), 123-138.

[9] Przegląd piśmiennictwa w tym zakresie prezentują Z. Duniewska, B. Jaworksa-Dębska, R. Michalska-Badziak, E. Olejniczak-Szałowska, M. Stahl (red.), Prawo administracyjne. Pojęcia, instytucje, zasady w teorii i orzecznictwie, Warszawa 2000, ss. 83-134. Zob. także Z. Duniewska, M. Stahl, A. Krakata, Zasady w prawie administracyjnym, Warszawa 2018.

[10] Szerzej o zasadach oraz ich interpretacji piszą G. Makowski, Zasady współpracy międzysektorowej w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Kwartalnik III Sektor, 3/2005, ss. 11-9, zob. także: P. Frączak, R. Skrzypiec, Analiza aktualnych warunków współpracy administracji publicznej z sektorem pozarządowym, [w:] Standardy współpracy administracji publicznej z sektorem pozarządowym, M. Rymsza, p. Frączak, R. Skrzypiec, M. Wejcmann, Warszawa 2007, s. 21 oraz P. Staszczuk, Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Komentarz, Warszawa 2022, s.46-47.

[11] Szerzej, H. Izdebski, Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Komentarz, Warszawa 2003, s. 11 i przywołane tam źródło.

Zgodnie z brzmieniem tekstu normatywnego, współpraca w sferze zadań publicznych mieszczących się w katalogu pożytku publicznego powinna odbywać się na zasadach: pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności[12].

Pomocniczość i suwerenność w procesie współpracy interpretować należy jako takie (wartościowe, pożądane) zachowanie organów administracji publicznej, którego istotą jest uznanie odrębności organizacji pozarządowych i ich prawa do samodzielnego definiowania i rozwiązywania problemów społecznych, w tym tych, które mieszczą się w sferze zadań publicznych. Realizacja zadań winna odbywać się we współpracy organów administracji z organizacjami pozarządowymi: organy administracji powinny wspierać działalność organizacji i umożliwić im realizację zadań publicznych na zasadach i formie określonych w ustawie[13].

Partnerstwo jako termin określający relację pomiędzy administracją publiczną a elementami jej otoczenia[14] jest co do zasady pojęciem „obcym” w opisywaniu stosunków z zakresu prawa administracyjnego, bowiem prawo to zakłada w istocie swojej nierówność podmiotów, stosunki nadrzędności bądź zależności, zwłaszcza na płaszczyźnie administracja publiczna – jednostka. Niemniej jednak dostrzec należy, iż prawo to nasycone jest konstrukcjami pochodzącymi z innych systemów, np. systemu prawa cywilnego, co uwidacznia się w przekształcaniach klasycznych form działania administracji w kierunku tzw. form miękkich, np. umowa administracyjna. Zauważyć należy również tendencję ustawodawcy do nasycaenia aktów prawa konstrukcjami mającymi swe źródło w koncepcji good governance, które przełamują dotychczasowe paradygmaty[15]

Zgodnie z zasadą partnerstwa organizacje pozarządowe włączane są, na równych z organami administracji zasadach, w procesy identyfikacji i definiowania problemów społecznych, które stanowią przedmiot zadań publicznych (np. problemów w zakresie opieki socjalnej nad osobami starszymi). Partnerstwo oznacza także udział organizacji w opracowywaniu sposobu wykonania zadania przez właściwy organ. Włączenie organizacji pozarządowych służyć może dostarczeniu wiedzy niezbędnej organom administracji publicznej dla prawidłowego zaplanowania sposobów realizacji zadania pozostającego w jego kompetencji, a zatem stanowiącego jego obowiązek.

Efektywność, jako wartość zakodowaną w zasadzie efektywności, rozumieć należy w kategoriach prakseologicznych. Jest to pojęcie opisujące stosunek uzyskanych rezultatów w odniesieniu do poniesionych nakładów. Efektywność stanowi również miarę skuteczności i sprawności działania w odniesieniu do stopnia osiągnięcia zamierzonych celów i jako termin bywa stosowana równoznacznie z nimi[16]. Zgodnie z intencją ustawodawcy współpraca przebiegając z uwzględnieniem zasady efektywności opiera się na założeniu, iż organy administracji publicznej zlecając zadanie publiczne organizacji pozarządowej, kierują się kryterium najefektywniejszego wykorzystania środków publicznych, przy zachowaniu zasady uczciwej konkurencji oraz wymogów określonych przez przepisy właściwe w sprawach finansów publicznych.

Zasada jawności kształtuje względem organów administracji publicznej określone obowiązki informacyjne. Są one obowiązane udostępniać współpracującym z nimi organizacjom informacje o zamiarach, celach i środkach przeznaczonych na realizację zadań publicznych. Informacje tę uzupełniają dane o kosztach realizacji zadania publicznego, jakie ponoszone są przez organy administracji w trakcie ich wykonywania przez własne jednostki organizacyjne danego samorządu, w tym mu podległe lub przez niego nadzorowane.

[12] T. jedn. Dz. U. 2022, poz. 1327, art. 5, ust.3.

[13] Rządowy projekt ustawy o działalności pożytku i o wolontariacie, druk sejmowy IV-263. Uzasadnienie, <https://orka.sejm.gov.pl/proc4.nsf/opisy/263.htm>, (dostęp dnia 1 września 2022 r.).

[14] A. Barczewska-Dziobek, Partnerstwo jako zasada w prawie administracyjnym, Rzeszów 2019.

[15] D. Sześciło (red.), Administracja i zarządzanie publiczne. Nauka o współczesnej administracji, Warszawa 2014, s. 276 n.

[16] T. Pszczołowski, Mała encyklopedia prakseologii i organizacji, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk, 1978, s.60.

Informacja o kosztach zadania publicznego pozostającego w domenie organu administracji powinna uwzględniać także dane o sposobie ich kalkulacji. Rozwiązanie to ma na celu umożliwienie porównania kosztów zadania bez względu na fakt, jakie cechy posiada podmiot rzeczywiście go realizujący. Taka konstrukcja wymogów informacyjnych pozwala na obiektywną ocenę rzeczywistych kosztów zadania publicznego oraz umożliwia dokonanie zestawiania zadań w celu wskazania efektywnego sposobu jego wykonania.

Konkretyzacja założeń aksjologicznych zakodowanych w zasadach współpracy dokonuje się w normach regulujących procedurę konkursową, która jest jedną z prawnych form współpracy przewidzianych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Zauważyć należy, iż ustawodawca sformułował prawny obowiązek podjęcia i prowadzenia współpracy, terytorialnie i rzeczowo właściwych organów administracji publicznej, z organizacjami pozarządowymi. Niemniej jednak, o jej zaistnieniu przesądza wola organizacji działających w sferze pożytku publicznego. Wskazany w ustawie katalog form współpracy nie tworzy ich hierarchii, a wyciszenie ma charakter przykładowy. O wyborze określonej formy, lub kilku decydują obie strony, co wynika z zasady partnerstwa.

Zgodnie z brzmieniem normy, współpraca przebiegać może w następujących formach:

- zlecenie organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych,
- wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności,
- konsultowanie z organizacjami pozarządowymi projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących ich działalności statutowej,
- konsultowanie projektów aktów normatywnych dotyczących sfery zadań publicznych z radami pożytku publicznego (w przypadku ich utworzenia przez właściwe jednostki samorządu terytorialnego),
- tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym, z udziałem przedstawicieli organizacji pozarządowych i właściwych organów administracji publicznej,
- umowa o wykonanie inicjatywy lokalnej,
- umowa partnerska[17].

Należy zauważyć, iż ustawa precyzyjnie reguluje kwestię współpracy w wymiarze finansowym, natomiast do swobodnego rozstrzygnięcia pozostawia pozostałe formy, jak: wzajemne informowanie, konsultowanie projektów aktów, tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym, czy zawieranie umów partnerstwa.

Współpraca o charakterze finansowym, zgodnie z ustawą, przyjmować może formę powierzenia wykonania zadania publicznego wraz z przekazaniem dotacji na pokrycie kosztów tego zadania, bądź wspierania wykonywania zadań publicznych wraz z przekazaniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji[18], po uprzednio zrealizowanej procedurze konkursowej, która ma charakter szczególnego przetargu[19].

Forma wzajemnego informowania o planowanych działaniach ma charakter dwustronnej wymiany informacji, co oznacza, iż nie tylko organy administracji publicznej obowiązane są do przekazywania informacji organizacjom pozarządowym (co może być utożsamiane z obowiązkami informacyjnymi, wynikającymi z przepisów o dostępie do informacji publicznej[20]), ale też same organizacje powinny informować właściwy miejscowo organ administracji publicznej o swoich planach. I jakkolwiek ustawa o działalności pożytku publicznego nie precyzuje formy przekazywania tych informacji, to jednym ze sposobów może być komunikacja z wykorzystaniem środków elektronicznych lub cykliczne spotkania przedstawicieli obu sektorów.

[17] T. jedn. Dz. U. 2022, poz. 1327, art. 5, ust.2.

[18] A. Barczewska-Dziobek, Podmioty niepubliczne w sferze wykonywania zadań administracji lokalnej, [w:] Dziesięć lat reformy ustrojowej administracji publicznej, red. J. Parchomiuk, B. Uljasz, E. Kruk, Warszawa 2009, s. 645n.

[19] T. jedn. Dz. U. 2022, poz. 1327, art.13-15.

[20] Ustawa z dnia 6 września 2001 roku o dostępie do informacji publicznej, t. jedn. Dz. U. 2022, poz. 902, art. 4 w zw. z art.6 oraz art. 8.

Obowiązek konsultowania[21] projektów aktów normatywnych odnosi się do dwóch ich typów, co przekłada się na zróżnicowanie formy konsultacji. Po pierwsze: organy administracji obowiązane są konsultować z organizacjami pozarządowymi projekty tych wszystkich aktów, których zakres wiąże się z przedmiotem działalności tych ostatnich. Dotyczy to tak projektów nowych ustaw, jak rozporządzeń oraz uchwał organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego, jak też projektów zmian obowiązujących regulacji. Jednocześnie ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w odniesieniu do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego wprowadza wymóg określenia w drodze uchwały szczegółowego trybu prowadzenia takich konsultacji[22]. Powinien on określać sposób przekazywania organizacjom pozarządowym projektów uchwał, sposób zbierania opinii, sposób procedowania nad uzyskanymi w drodze konsultacji informacjami oraz sposób przekazania informacji zwrotnej, także o nieuwzględnieniu uwag wraz z podaniem uzasadnienia stanowiska organu[23].

Konsultacjom podlegają również projekty wszystkich aktów normatywnych, których zakres przedmiotowy dotyczy sfery pożytku publicznego z tym, że ich konsultacje mają być prowadzone z radami pożytku publicznego, o ile zostały takie powołane.

Inną formą współpracy o podobnym do konsultacji, a więc partycypacyjnym charakterze, jest tworzenie wspólnych zespołów o kompetencjach doradczych i inicjatywnych. Zespoły te z założenia powinny w swoim składzie uwzględniać przedstawicieli obu stron (najlepiej z zachowaniem parytetu), co wynika z zasady partnerstwa. Szczególną formą takiej współpracy są rady pożytku publicznego. Ustawodawca przewidział obligatoryjne utworzenie tego typu organów na szczeblu administracji centralnej. Są to Rady Działalności Pożytku Publicznego[24] oraz Rady Dialogu z Młodym Pokoleniem[25], jako organy działające przy Przewodniczącym Komitetu do spraw Pożytku Publicznego. W przypadku organów administracji szczebla terenowego, przepisy ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie przewidują możliwość tworzenia wojewódzkich, powiatowych i gminnych rad działalności pożytku publicznego[26], działających przy organach wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego, zaś wojewoda jako organ administracji rządowej w terenie może powołać pełnomocnika do spraw społeczeństwa obywatelskiego[27]. Ustawa określa tryb powołania rad pożytku publicznego, ich skład, kompetencje, tryb pracy oraz kwestie finansowania kosztów ich działalności.

Współpraca w formie umowy o wykonanie inicjatywy lokalnej jest zastrzeżona dla mieszkańców jednostki samorządu terytorialnego. Może być ona zrealizowana w przypadku zadań ściśle określonych w ustawie, a jej istotą jest aktywność obywatelska, której przejawem jest ochotnicza praca i bezpośrednie zaangażowania członków wspólnoty w wykonanie zadania[28].

[21] Mowa tutaj o tzw. konsultacjach społecznych, których istotą jest uzyskiwanie opinii adresatów w sprawach istotnych dla wspólnoty. Konsultacje regulowane są przez wiele przepisów prawa materialnego i mogą mieć charakter obligatoryjny, bądź fakultatywny. Podstawy prawne prowadzenia konsultacji w samorządzie terytorialnym określają przepisy ustaw ustrojowych: ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, t. jedn.: Dz. U. 2022, poz. 559, art. 5a, ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym, t. jedn. Dz. U. 2022, poz. 1526, art. 3d, ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku – o samorządzie województwa, t. jedn. Dz. U. 2022, poz. 547, art. 10a. Regulacje odnoszące się do prowadzenia konsultacji przez organy administracji rządowej przewidują: ustawa z dnia 4 września 1997 roku o działach administracji rządowej, t. jedn. Dz. U. 2021, poz. 1893, art. 38 oraz ustawa z dnia 8 sierpnia 1996 roku o Radzie Ministrów, t. jedn. Dz. U. 2022, poz. 1188, art.7,ust.4, pkt 3.

[22] T. jedn. Dz. U. 2022, poz. 1327, art.5, ust. 3 pkt 5.

[23] Więcej: <https://poradnik.ngo.pl/konsultacje> (dostęp 30 sierpnia 2022r.)

[24]T. jedn. Dz. U. 2022, poz. 1327, art. 35.

[25] Tamże, art.41l.

[26] Tamże, art. 41a-41j.

[27] Tamże, art. 41 k.

[28] Tamże, art. 19b-19g.

Organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego może przekazać środki finansowe na jego realizację, jednakże jedynie w formie bezpośredniego wsparcia na zasadach przewidzianych dla zamówień publicznych. Środki na realizację umowy o wykonanie inicjatywy lokalnej winny być przewidziane w budżecie jednostki[29].

Umowa partnerstwa jest szczególną formą współpracy o charakterze współdziałania. Polega na tym, że organizacja pozarządowa zostaje włączona w proces wykonywania zadania publicznego na podstawie umowy o cywilnoprawnym charakterze. Tworzenie partnerstwa pomiędzy organami administracji publicznej i organizacjami pozarządowymi umożliwiają oraz szczegółowo normują przepisy ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju[30] oraz ustawy z dnia 11 lipca 2014 roku o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie 2014-2020[31]. W przypadkach przewidzianych przez wskazane powyżej regulacje, możliwe jest zawieranie umowy o partnerskiej realizacji projektu, która określa prawa i obowiązki obu stron współpracujących przy wykonaniu zadania publicznego[32].

Istotnym instrumentem współpracy o obligatoryjnym charakterze jest roczny program współpracy jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi[33]. Przyjmowany winien być w drodze uchwały poprzedzonej konsultacjami jego treści. Programy współpracy mogą mieć charakter wieloletni z tym, że forma ta nie jest obligatoryjna[34]. Przepisy ustawy wyraźnie wskazują tryb konsultowania programu współpracy, minimalny zakres jego treści, wyznaczają termin jego uchwalenia oraz obowiązki sprawozdawcze w zakresie jego realizacji, które ciąży na organie wykonawczym jednostki samorządu terytorialnego[35]. Wskazania teoretyczne odnośnie procesów planowania w administracji publicznej, które stanowią odzwierciedlenie polityki władz publicznych w określonej dziedzinie, pozwalają na stwierdzenie, iż właściwe z punktu widzenia celowości jest przyjmowanie planów długofalowych. Plany wieloletnie mają strategiczny charakter, podczas gdy jednoroczne wyłącznie operacyjny[36].

Współpraca jednostek samorządu gminnego z organizacjami pozarządowymi w Województwie Podkarpackim – aspekt praktyczny

Celem poznawczym badań była diagnoza problemów w zakresie współpracy podmiotów publicznych – gmin i organizacji pozarządowych. Badania koncentrowały się wokół zagadnień związanych z ustaleniem stanu faktycznego współpracy z perspektywy gmin, próby określenia ewentualnych barier i nieprawidłowości w obszarze współpracy pomiędzy gminami a organizacjami pozarządowymi oraz ustalenia, w jaki sposób realizowane są ustawowe zasady kształtowania współpracy pomiędzy podmiotami publicznymi a organizacjami pozarządowymi. Narzędziem badawczym był autorski kwestionariusz ankiety, składający się z 30 pytań otwartych i zamkniętych. Badaniem zostały objęte wszystkie gminy województwa podkarpackiego, z których zdecydowana większość (57.5%) to gminy wiejskie.

[29] Raport z kontroli: Mało znana inicjatywa lokalna, NIK, <https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/sprawy-spoeczne/malo-znana-inicjatywa-lokalna.html>, (dostęp dnia 30 sierpnia 2022 r.).

[30] T. jedn. Dz. U 2021, poz. 1057.

[31] T. jedn. Dz. U. 2022, poz. 1079.

[32] A. Barczewska-Dziobek, Umowy partnerstwa jako forma współdziałania administracji z organizacjami pozarządowymi, [w:] Działalność organizacji pozarządowych – 10 lat doświadczeń pod rządami ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, (red.) M. Falej, P. Majer, U. Szymańska, Olsztyn 2014, ss. 155-168.

[33] T. jedn. Dz. U. 2022, poz. 1327, art. 5a, ust. 1.

[34] Tamże, art. 5., ust.2

[35] Tamże, art. 5, ust. 2a oraz ust. 3-5.

[36] Szerzej na temat planów i procedury planistycznej E. Knosala, A. Matan. L. Zacharko, Nauka administracji, Kraków 1999, s. 95n.

Jedynie połowa badanych gmin potwierdziła posiadanie wydzielonej komórki organizacyjnej odpowiedzialnej za współpracę z organizacjami pozarządowymi. W przeważającej większości (90.41%) powyższa komórka składa się z jednego pracownika. Ponadto tylko w 2.5% gmin liczba wyspecjalizowanych w sprawach współpracy pracowników mieści się w przedziale 2-4, a tylko w 1% ich liczba wynosi 5 osób.

Na pytanie dotyczące posiadania przez gminy odpowiednich środków i zasobów do podejmowania współpracy, 39.7% respondentów stwierdziło, że posiada wystarczające środki i zasoby, 26.0 % nie potrafiło jednoznacznie określić czy są one wystarczające, natomiast 20.5% odpowiedziało, że nie są one wystarczające. Tylko niewielki procent gmin potwierdził jednoznacznie, iż posiada (9.6%) lub nie posiada (4.1%) odpowiednich środków i zasobów.

Na pytanie dotyczące konkretnych brakujących zasobów badane gminy wykazały, że najistotniejszym są środki finansowe (74.0%), kadry-zasoby ludzkie (43.8%), brak chęci po stronie organizacji (27.4%), dobre przykłady i praktyki (16.4%), wiedza na temat przepisów prawnych dotyczących współpracy (8.2%), a także brak chęci po stronie samych gmin (2.7%). Niepokoii fakt, iż duży odsetek gmin nie potrafi jednoznacznie stwierdzić, czy posiadane zasoby są wystarczające. Rodzi to wątpliwości co do świadomości wśród gmin, jakie zasoby są niezbędne do aktywowania, kontynuowania i podnoszenia jakości współpracy. Powyższe dane ukazują, w których obszarach gminy dostrzegają największe problemy, stanowiące przeszkody w podejmowaniu współpracy.

Ustalenia w zakresie stosowanych przez gminy form współpracy pozwoliły wykazać, że w największym odsetku jest to zlecenie organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych (90.4%), kolejną jest wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności (34.2%), następnie konsultowanie z organizacjami pozarządowymi projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji (32.9%), konsultowanie projektów aktów normatywnych dotyczących sfery zadań publicznych, z radami działalności pożytku publicznego (16.4%), umowy partnerskie albo umowy o partnerstwie (11.0%), a na końcu, tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym (8.2%) i umowy o wykonanie inicjatywy lokalnej (8.2%). Mały odsetek gmin, które tworzą zespoły o charakterze doradczym i inicjatywnym wskazuje na wciąż niewystarczający poziom współpracy - komunikacji między tymi podmiotami. Natomiast niski poziom zawierania umów dotyczących inicjatyw lokalnych jest świadectwem wciąż niskiej świadomości i poziomu społeczeństwa obywatelskiego.

Ponadto gminy wskazały, iż prowadzą również współpracę w innych niż wskazane w ustawie formach. Są nimi szeroko rozumiane doradztwo np. w zakresie możliwości pozyskiwania przez organizacje pozarządowe środków finansowych z różnych źródeł, udzielanie pomocy merytorycznej, udostępnianie gminnych obiektów, sprzętu czy lokali wykorzystywanych na działalność statutową organizacji pozarządowych, popularyzacja i promocja działalności lokalnych organizacji pozarządowych, podejmowanie działań na rzecz wzmocnienia instytucjonalnego organizacji, organizowanie lub informowanie o możliwościach uczestnictwa w szkoleniach, spotkaniach, warsztatach. W tym obszarze niektórzy respondenci wskazali także konsultowanie dokumentów planistycznych np. strategii rozwoju gminy, rocznego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, czy też uchwał.

Pytania szczegółowe, odnoszące się do ustalenia istnienia wspólnych zespołów wskazały, że w ponad połowie gmin (53.4%) grupy robocze są wiodącą jednostką organizacyjną włączającą organizacje pozarządowe w realizację strategii i polityk publicznych. Kolejnym takim forum współpracy są Rady Działalności Pożytku Publicznego (21.9%) oraz zespoły doradcze (19.2%).

Uwagę zwraca fakt, iż w 17.8% gmin nie wskazano żadnej z powyżej wymienionych jednostek. Wśród innych form organizacyjnych, umożliwiających udział organizacji pozarządowych w realizacji strategii i polityk publicznych wykazano: spotkania przedstawicieli organizacji pozarządowych z pracownikami i burmistrzem, rady, zebrania, warsztaty dla organizacji pozarządowych i szkolenia dla liderów organizacji pozarządowych.

Przeważająca większość gmin (72.6%) wykazała, iż nie są w nich uchwalane wieloletnie programy współpracy, tylko w zaledwie 24.1% taki plan został przyjęty. Pozwala to sformułować wniosek o braku perspektywicznego, strategicznego działania w zakresie współpracy z organizacjami.

Przedmiotem współpracy gmin Podkarpacia z organizacjami działającymi na ich terenie są następujące sfery zadań publicznych:

- sport (80.8%),
- kultura (79.5%),
- opieka społeczna (35.6%),
- edukacja (31.5%),
- zdrowie (26.0%).

Poza tymi głównymi obszarami współpraca prowadzona jest także w dziedzinach:

- działalności na rzecz rodziny: macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka,
- ochrony środowiska: ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego,
- ratownictwa i ochrony ludności,
- działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.

W ocenie gmin, głównym powodem podejmowania przez nie współpracy z organizacjami pozarządowymi jest chęć integracji i aktywizacji lokalnej społeczności, szeroko pojęta działalność na rzecz mieszkańców, budowanie partnerstwa dla lepszego rozpoznawania i zaspokajania potrzeb społecznych oraz partnerstwa pomiędzy samorządem a sektorem pozarządowym w sferze działań publicznych, realizacja zadań publicznych gminy, zlecenie realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym, podnoszenie jakości współpracy.

Gminy miały możliwość określenia problemów, z jakimi spotykają się w związku z prowadzoną przez nie współpracą. Główną barierą wskazywaną przez badanych jest nieznanostwo narzędzi współpracy po stronie organizacji pozarządowych (57.5%), inną – nie mniej istotną – brak zainteresowania nawiązaniem współpracy ze strony organizacji pozarządowych (41.1%), kolejną – brak zasobów w gminie i organizacjach pozarządowych do podjęcia współpracy (38.4%), następną niskie kompetencje przedstawicieli organizacji pozarządowych (23.3%) oraz brak kontaktu z przedstawicielami organizacji pozarządowych (8.2%), a także brak woli i chęci współpracy po stronie gminy (2.7%). Wśród innych barier wskazane zostały: zbyt duże oczekiwania po stronie organizacji przy relatywnie małym wkładzie własnym, zbyt duża formalizacja: rozbudowana biurokracja i duża szczegółowość rozliczenia dotacji: nieterminowość, problemy z wypełnieniem wniosku, sprawozdania, niski stopień pozyskiwania środków z zewnątrz przez organizacje. Powyższe dane ujawniają niedostatki potencjału organizacji w zakresie, tak wiedzy i kompetencji, jak i nieodpowiednich zasobów (w tym finansowych).

Badanie obejmowało także ocenę poziomu komunikacji z organizacjami z perspektywy gmin oraz ustalenie narzędzi wymiany informacji. Komunikacja przez większość gmin oceniona została raczej na wysokim poziomie (52.1%). Zdecydowanie wysoki poziom wskazało jedynie 6.8% gmin, natomiast zastanawiającym jest fakt oceny przez 31.5% poziomu komunikacji jako trudnego do określenia. Jedynie 9.6% respondentów określiło komunikację jako będącą na niskim poziomie. Wynika stąd, iż duży jest odsetek gmin nie potrafiących stwierdzić, jaki jest poziom ich komunikacji z organizacjami, co ujawnia braki w wiedzy na temat znaczenia komunikacji w organizacji oraz nieznanostwo narzędzi i środków komunikacji.

Na pytanie, czy gmina wypracowała mechanizmy regularnych kontaktów z organizacjami, najczęściej wymienianymi formami kontaktu były: poczta elektroniczna – e-mail, kontakt telefoniczny, konsultacje w zakresie programu współpracy, konsultacje społeczne, kontakt bezpośredni, zamieszczanie informacji na stronie internetowej, narady.

W zakresie organizacji przez gminy spotkań z przedstawicielami organizacji pozarządowych w sprawach dotyczących współpracy, przeważająca większość badanych gmin (68.5%) potwierdziła odbywanie się takich spotkań, część gmin (19.2%) zaprzeczyła ich organizacji, natomiast spory odsetek (12.3%) nie był w stanie stwierdzić, czy takowe są organizowane, czy też nie.

Na pytanie dotyczące zauważonych nieprawidłowości lub też niewłaściwych zachowań, które mogły zaistnieć w trakcie współpracy, większość gmin (64.4%) nie zauważyła takich, część (28.8%) nie była w stanie jednoznacznie tego stwierdzić, jedynie mały procent (6.8%) potwierdził istnienie nieprawidłowości lub niewłaściwe zachowania. Wskazane w pytaniu otwartym przykłady dotyczyły:

- braku dostatecznej komunikacji oraz malejącego zaangażowania organizacji w tworzenie inicjatyw,
- braku kompleksowego wsparcia NGO,
- nieprawidłowego wykorzystania środków dotacji,
- problemów z rozliczeniem dotacji,
- nieterminowości,
- roszczeniowej postawy organizacji.

Co ciekawe, zdecydowana większość gmin (64.4%) stwierdziła, że nie posiada negatywnych doświadczeń we współpracy z organizacjami pozarządowymi, duży odsetek (20.5%) wykazał, że trudno powiedzieć, niewielki procent gmin (5.5%) zdecydowanie potwierdził, że posiada negatywne doświadczenia, jak również zdecydowanie zaprzeczył posiadaniu takich (9.6%). Wśród przykładów negatywnych doświadczeń wskazywano:

- brak zainteresowania organizacji,
- roszczeniową postawę („ciągłe żądania – nic od siebie”),
- „niezdrową rywalizację” organizacji o środki budżetowe,
- wytykanie błędów innym podmiotom,
- problemy z rozliczeniem dotacji,
- brak terminowości po stronie organizacji pozarządowych,
- trudności merytoryczne w rozliczeniu dotacji,
- trudności w uzyskaniu przez gminę sprawozdania i rozliczenia po wykonaniu zadania publicznego.

Powyższe pozwala stwierdzić, iż większość badanych gmin nie posiada negatywnych doświadczeń ze współpracy z organizacjami pozarządowymi. Niemniej jednak niepokoi odsetek gmin (20%), które nie potrafią określić, czy posiadają negatywne doświadczenia – takie trudności mogą świadczyć o braku umiejętności określenia, czym jest zachowanie niewłaściwe – patologiczne, a to z kolei rodzi obawę o właściwość postępowania po stronie gmin.

W przypadku oceny stanu urzeczywistnienia ustawowych zasad współpracy gminy wykazały, że w największym stopniu realizowana jest zasada pomocniczości (87.7%), kolejno zasada partnerstwa (84.9%), zasada jawności (61.6%), zasada efektywności (54.8%), zasada uczciwej konkurencji (52.1%) oraz zasada suwerenności stron (50.7%) W odniesieniu do zasady równości stron – 53.4% badanych gmin stwierdziło, że współpraca opiera się o tę zasadę, odpowiedź „zdecydowanie tak” zaznaczyło 35.6% badanych, trudno powiedzieć – 9.6%, a raczej nie tylko 1.4%.

W badaniu umożliwiono również sformułowanie przez badanych propozycji zaleceń w zakresie mechanizmów poprawy jakości współpracy. Wśród nich wymienione zostały:

- szkolenia (54.8%),
- działania na rzecz profesjonalizacji organizacji pozarządowych (54.8%),
- upowszechnienie wiedzy (wśród organizacji i decydentów gminnych) o korzyściach wynikających z dobrze zorganizowanej współpracy (53.4%),
- opracowanie i wprowadzenie standardów współpracy (30.1%),
- działania na rzecz profesjonalizacji kadr gminy (26.0%),
- zmiana przepisów prawnych (15.1%).

Zmiany w kwestii prawodawstwa są wymieniane jako ostatni czynnik, który wpływa bezpośrednio na współpracę. Szkolenia i działania na rzecz profesjonalizacji są sygnałem do podjęcia konkretnych działań w ramach wprowadzenia zmian w obecnej sytuacji (dobre praktyki, standardy działania – rozwiązania z zakresu soft law)

Gminy oceniając przepisy ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w zakresie współpracy z organizacjami pozarządowymi określiły poziom regulacji na raczej dobrym poziomie – 43.8%, trudno powiedzieć wskazano w 39.7% przypadków, zdecydowanie dobrze w 8.2%, raczej źle w 8.2%. Wskazuje to na istnienie bardzo dużego odsetka gmin nie potrafiących stwierdzić, czy przepisy prawa są właściwe (pomocne przy kreowaniu współpracy). Świadczy to, albo o nieznamomości tychże przepisów, albo o braku rozumienia lub nieumiejętnym ocenianiu ich wpływu na współpracę.

Wnioski końcowe

Nie odnosząc się do bardziej szczegółowych uregulowań dotyczących obowiązujących w zakresie współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych norm proceduralnych można zauważyć, iż założenia aksjologiczne odnoszące się do zasad kształtowania współpracy pomiędzy organami administracji publicznej i organizacjami pozarządowymi, jak też i jej form oraz ich realizacji, uzależnione są od lokalnych uwarunkowań. Podstawowym czynnikiem kształtującym wymiar jakościowy współpracy jest kondycja sektora pozarządowego, liczba lokalnych organizacji, ich zakres działania, ale także istnienie określonej woli współpracy po obu stronach i przyjęte w praktyce formy. Wieloletnia praktyka w stosowaniu przez organy administracji publicznej, w tym zwłaszcza jednostki samorządu terytorialnego, przepisów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie mogłaby dawać podstawy do stwierdzenia, iż nie ma powodów do krytycznej oceny tej regulacji. Niemniej jednak identyfikuje się kwestie szczegółowe wymagające doprecyzowania lub zmiany przepisów. Świadczyć mogą o tym oceny sformułowane w literaturze przedmiotu[37], raporty opracowywane przez instytucje specjalizujące się w określaniu tzw. barometrów współpracy[38] lub raporty wyspecjalizowanych instytucji państwowych[39].

Świadczą o tym także wyniki przedstawionych powyżej badań szczegółowych, jakie zostały przeprowadzone w odniesieniu do jednostek samorządu gminnego w województwie podkarpackim w 2021 roku. Impulsem do ich realizacji była luka informacyjna, jak też brak szczegółowych badań jakości współpracy w wymiarze lokalnym.

[37] J. Herbst, Współpraca organizacji pozarządowych i administracji publicznej w Polsce 2008 – bilans czterech lat, Warszawa 2008. S.47-51 czy też G. Makowski (red.), Jakość współpracy między organizacjami pozarządowymi i administracją publiczną, Warszawa 201 oraz tenże Indeks jakości współpracy. Obraz współpracy między organizacjami pozarządowymi i administracją publiczną, Warszawa 2012.

[38] Barometr współpracy 2009, współpraca organizacji pozarządowych z administracją w liczbach, <https://publicystyka.ngo.pl/barometr-wspolpracy-2009-wspolpraca-organizacji-z-administracja-w-liczbach> (dostęp dnia 30 sierpnia 2022 roku).

[39] Najwyższa Izba Kontroli, Współpraca organów administracji rządowej z organizacjami pozarządowymi. Informacja o wynikach kontroli. Warszawa 2021.

Niewątpliwie konieczne są działania na rzecz profesjonalizacji współpracy, w tym zmierzające do ugruntowania przekonań o znaczącej dla rozwoju społeczności lokalnych roli współpracy sektora publicznego i pozarządowego, jak również upowszechnianie dobrych praktyk. Ich adresatami powinny być, tak organizacje pozarządowe, jak również decydenci lokalni – nie tylko kadry urzędu, ale również radni. Ważnym działaniem naprawczym może być opracowanie modelowego wzorca współpracy: określającego niezbędne procedury, ich kształt, ale też wprowadzającego standardy właściwe dla lokalnych uwarunkowań. Przydatnym działaniem będzie także wzajemna wymiana informacji o węzłowych problemach, wynikających z realizowanej współpracy i promocja w zakresie partycypacyjnych form współpracy.

Bibliografia

- Barczewska-Dziobek A., Partnerstwo jako zasada w prawie administracyjnym, Rzeszów 2019,
- Barczewska-Dziobek A., Podmioty niepubliczne w sferze wykonywania zadań administracji lokalnej, [w:] Dziesięć lat reformy ustrojowej administracji publicznej, red. J. Parchomiuk, B. Uljasz, E. Kruk, Warszawa 2009, s. 645n.
- Barczewska-Dziobek A., Umowy partnerstwa jako forma współdziałania administracji z organizacjami pozarządowymi, [w:] Działalność organizacji pozarządowych- 10 lat doświadczeń pod rządami ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, (red.). M. Falej, P. Majer, U. Szymańska. Olsztyn 2014,
- Barometr współpracy 2009, współpraca organizacji pozarządowych z administracją w liczbach, <https://publicystyka.ngo.pl/barometr-wspolpracy-2009-wspolpraca-organizacji-z-administracja-w-liczbach> (dostęp dnia 30 sierpnia 2022 roku).
- Blicharz J., Administracja publiczna i społeczeństwo obywatelskie w państwie prawa, Wrocław 2012,
- Blicharz J., Huchla A., Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Komentarz, Warszawa 2008,
- Blicharz J., Udział polskich organizacji pozarządowych w wykonywaniu zadań administracji publicznej, Wrocław 2005.
- Blicharz J., Zakres działalności organizacji trzeciego sektora w sferze przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, Acta Universitatis Wratislaviensis, Przegląd Prawa i Administracji, Wrocław 2010, LXXXIII,
- Boć J., Błaś A., Jeżewski J., Administracja publiczna, Wrocław 2003,
- de Tocqueville A., O demokracji w Ameryce, Tom. II, Kraków 1996,
- Duniewska Z., Jaworksa-Dębska B., Michalska-Badziak R., Olejniczak-Szatowska E., Stahl M. (red.), Prawo administracyjne. Pojęcia, instytucje, zasady w teorii i orzecznictwie, Warszawa 2000,
- Duniewska Z., Stahl M., Krakąta A., Zasady w prawie administracyjnym, Warszawa 2018.
- Frączak P., Skrzypiec R., Analiza aktualnych warunków współpracy administracji publicznej z sektorem pozarządowym, [w:] Standardy współpracy administracji publicznej z sektorem pozarządowym, M. Rymsza, p. Frączak, R.Skrzypiec, M. Wejcman, Warszawa 2007,
- Herbst J., Współpraca organizacji pozarządowych i administracji publicznej w Polsce 2008 – bilans czterech lat, Warszawa 2008,
- Izdebski H., Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Komentarz, Warszawa 2003,
- Kietlińska K., Rola trzeciego sektora w społeczeństwie obywatelskim, Warszawa 2010,
- Knosala E., Matan A., Zacharko L., Nauka administracji, Kraków 1999,
- Kordela M., Zasady prawa jako znormatywizowana postać wartości, RPEiS, 1/2006, s. 39-54, Makarucha R., Zasady prawa jako czynnik zapewniający aksjologiczną spójność systemu, Folia Iuridica Wratislaviensis, 2014, vol. 3 (2), 123-138,
- Leoński Z., Nauka administracji, Warszawa 2010,
- Leś E., Zarys historii dobroczynności i filantropii w Polsce, Warszawa 2001,
- Makowski G., Zasady współpracy międzysektorowej w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Kwartalnik III Sektor, 3/2005,
- Makowski G. (red.), Indeks jakości współpracy. Obraz współpracy między organizacjami pozarządowymi i administracją publiczną, Warszawa 2012,
- Makowski G. (red.), Jakość współpracy między organizacjami pozarządowymi i administracją publiczną, Warszawa 201
- Najwyższa Izba Kontroli, Współpraca organów administracji rządowej z organizacjami pozarządowymi. Informacja o wynikach kontroli, Warszawa 2021.
- Pszczołowski T., Mała encyklopedia prakseologii i organizacji, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk, 1978,
- Raport z kontroli: Mało znana inicjatywa lokalna, NIK, <https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/sprawy-spoeczne/malo-znana-inicjatywa-lokalna.html>, (dostęp dnia 30 sierpnia 2022 r.).
- Rządowy projekt ustawy o działalności pożytku i o wolontariacie, druk sejmowy IV-263, Uzasadnienie, <https://orka.sejm.gov.pl/proc4.nsf/opisy/263.htm>, (dostęp dnia 1 września 2022r.).
- Staszczuk P., Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Komentarz, Warszawa 2022,
- Sześciło D. (red.), Administracja i zarządzanie publiczne. Nauka o współczesnej administracji, Warszawa 2014.
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, t. jedn.: Dz. U. 2022, poz. 559, Ustawa z dnia 8 sierpnia 1996 roku o Radzie Ministrów, t. jedn. Dz. U. 2022, poz. 1188,

- Ustawa z dnia 4 września 1997 roku o działach administracji rządowej, t. jedn. Dz. U. 2021, poz. 1893,
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym, t. jedn. Dz. U. 2022, poz. 1526,
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku – o samorządzie województwa, t. jedn. Dz. U. 2022, poz. 547,
- Ustawa z dnia 6 września 2001 roku o dostępie do informacji publicznej, t. jedn. Dz. U. 2022, poz. 902,
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, t. jedn. Dz. U. 2022, poz. 1327,
- Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, t. jedn. Dz. U. 2021, poz. 1057.
- Ustawa z dnia 11 lipca 2014 roku o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie 2014-2020, t. jedn. Dz. U. 2022, poz. 1079.

O AUTORZE

dr hab. Agata Barczewska-Dziobek, prof. UR (Uniwersytet Rzeszowski) - zatrudniona w Zakładzie Nauki Administracji Instytutu Nauk Prawnych Uniwersytetu Rzeszowskiego, gdzie pełni funkcję kierownika. Autorka opracowań z zakresu nauk administracyjnych: prawa administracyjnego i nauki administracji. Swoje zainteresowania koncentruje wokół rozlicznych problemów administracji publicznej, w tym jednostek samorządu terytorialnego, w Polsce wobec wyzwań związanych z przeobrażeniami prawa, europeizacją oraz przenikaniem do prawa i administracji czynników kształtujących relacje administracji z organizacjami pozarządowymi. Aktualny zakres jej badań odnosi się do kwestii szeroko ujmowanego partnerstwa publiczno-społecznego.

Opinie wyrażone w powyższym tekście mają charakter autorski i nie należy ich traktować jako stanowiska Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego.

.....
Warszawa, grudzień 2022

Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego
ul. Żurawia 43, 00-680 Warszawa

www.frdl.org.pl